Lietas Nr.C73312218
Lietas arhīva Nr. C-0950-19/19
ECLI:LV:ZRT:2019:0312.C73312218.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Aizkrauklē 2019. gada 12. martā

Zemgales rajona tiesa
tiesnese S.Daukšte
ar tiesas sēdes sekretāri D.Venderoti,
piedaloties pieteicējam /pers. A/,
2019. gada 27. februārī izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ pieteikumā par juridiska fakta konstatēšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Zemgales rajona tiesā 2018. gada 18. aprīlī saņemts /pers. A/ pieteikums par juridiska fakta konstatēšanu ar ieinteresēto personu lietā /pers. B/.

Pieteikumā norādīts, ka 2014. gada 26. novembrī mirusi /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) māte /pers. C/, kura dzimusi /datums/. Pieteicējs ir pieņēmis faktiskā valdījumā mātes atstāto mantojumu, kura sastāvā ietilpst nekustamais īpašums /Nosaukums A/, Staburaga pagastā, Jaunjelgavas novadā.

Pieteikumā norādīts, ka 1996. gada 31. jūlijā mirusi /pers. C/ māte /pers. D/, kura dzimusi /datums/.

/pers. C/ vārdā pilnvarnieks /pers. A/ 2013. gada 23. aprīlī vērsies pie zvērinātas notāres Sandras Loginas ar iesniegumu par mantojuma pieņemšanu un apstiprināšanu mantojuma tiesībās, taču nepaspēja konstatēt nepieciešamos juridiskos faktus, jo jau 2014. gada 26. novembrī /pers. C/ mira.

Pieteicējs 2017. gada 11. oktobrī vērsās pie zvērinātas notāres Sandras Loginas ar iesniegumu par mantojuma pieņemšanu un apstiprināšanu mantojuma tiesībās, taču zvērināta notāre konstatēja, ka /pers. C/ māte /pers. D/, dzīva būdama, nebija nokārtojusi mirušā vīra /pers. E/ mantojuma lietu, kā arī /pers. E/ nebija nokārtojis no mirušās /pers. F/ atstāto mantojumu pēc 1970. gada 4. jūnija testamenta, kaut gan /pers. E/, gan vēlāk /pers. D/ faktiski bija pieņēmuši atstātos mantojumus.

/pers. F/ mirusi /miršanas datums/. /pers. F/ uz nāves brīdi piederēja nekustamais īpašums /Nosaukums A/, Staburaga pagastā, Jaunjelgavas novadā (turpmāk – nekustamais īpašums). Nekustamo īpašumu /pers. F/ bija mantojusi no tēva /pers. G/.

/pers. F/ nebija radinieku, tādēļ savam nāves gadījumam 1970. gada 4. jūnijā viņa taisīja testamentu, kurā nekustamo īpašumu novēlēja /pers. E/.

Pieteicējs atsaucies uz Civillikuma 687., 688., 693. un 694.pantu.

/pers. E/ likumā noteiktajā termiņā pēc /pers. F/ nāves nav veicis darbības, lai apstiprinātu viņu mantojuma tiesībās uz atstāto mantojumu. Savukārt, /pers. F/ mirusi /miršanas datums/, līdz ar to, Civillikuma 693.pantā noteiktais mantojuma pieteikšanās termiņš – viens gads no mantojuma atklāšanās dienas notecējis.

Tāpat arī /pers. D/ likumā noteiktajā termiņā pēc vīra /pers. E/ nāves nav veikusi darbības, lai apstiprinātu viņu mantojuma tiesībās uz atstāto mantojumu un mantojuma pieņemšanas termiņš – viens gads no mantojuma atklāšanās dienas kopš 1987. gada 28. jūlija, kad /pers. E/ mira, notecējis.

Pieteicējs atsaucies uz Civillikuma 691., 693. un 694.pantu.

/pers. E/ kopš /pers. F/ miršanas bija faktiski pieņēmis no viņas nekustamo īpašumu – valdīja un to apsaimniekoja, dzīvoja tajā.

Jēkabpils zonālā valsts arhīva 2016. gada 25. augusta izziņā norādīts, ka no 1972. gada līdz 1976. gadam kolhoznieku sētā /Nosaukums A/ ir reģistrēta /uzvārds/ ģimene, tajā skaitā, /pers. E/, /pers. D/, /pers. C/ un /pers. A/.

Pieteikumā norādīts, tā kā mainījās dzīvojamās mājas uzskaites sistēma, nebija iespējams atrast citus pierādījumus, kas liecinātu, ka /pers. E/ pieņēma no /pers. F/ atstāto mantojumu. Pēc /pers.E/ nāves /pers. D/ pieņēma nekustamo īpašumu valdījumā un lietojumā, kaut gan pastāvīgi šajā īpašumā nedzīvoja, taču tajā pavadīja vasaras kopā ar bērniem, ko var apliecināt arī šajā lietā aicinātā ieinteresētā persona.

Arī /pers.C/ pieņēma nekustamo īpašumu faktiskā valdījumā, jo vasaras pavadīja nekustamajā īpašumā kopā ar dēlu /pers. A/. Turklāt, 1992. gada 13. janvārī – tajā laikā Aizkraukles rajona Staburaga pagasta Tautas deputātu padomes izpildu komiteja izdeva izziņu Nr. 11-29, kas bija izdota iesniegšanai notariāta kantorī, kurā norādīts lūgums atjaunot mantojuma tiesības /pers. D/ uz nekustamo īpašumu. Nav zināms, kādu iemeslu dēļ /pers. D/ nenokārtoja mantojuma lietu, bet visi apstākļi un fakti kopumā liecina par to, ka /pers. D/ pieņēma no vīra /pers. E/ atstāto mantojumu, kura sastāvā ietilpst nekustamais īpašums.

Arī /pers.C/ pieņēma mātes /pers. D/ atstāto mantojumu, taču lai /pers. A/ varētu no savas mātes /pers. C/ pieņemt viņas atstāto mantojumu, viņam nepieciešams vērsties tiesā, lai konstatētu juridisku faktu, ka /pers.E/, dzīvs būdams, bija pieņēmis mirušās /pers. F/ atstāto mantojumu, /pers. D/, dzīva būdama, pieņēma vīra /pers. E/ atstāto mantojumu, un /pers. C/, dzīva būdama, pieņēma no mātes /pers. D/ atstāto mantojumu.

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 288.pantu, norādīts, ka no minētā fakta konstatēšanas ir atkarīga pieteicēja /pers. A/ mantisko attiecību rašanās – /pers. F/ atstātā mantojuma iekļaušana /pers. E/ atstātā mantojuma masā un /pers. E/ atstātā mantojuma iekļaušana /pers. D/ atstātā mantojuma masā, kā arī /pers. D/ atstātā mantojuma iekļaušana /pers. C/ atstātā mantojuma masā, uz ko vēlas pretendēt pieteicējs /pers. A/.

Atsaucoties uz Civilprocesa likuma 289.pantu, norādīts, ka /pers. A/ nav iespējams citādā kārtībā konstatēt juridisku faktu, jo apstāklis, kas rada tiesības uz mantojumu, ir mantojuma pieņemšanas fakts, un likums neparedz citādu kārtību, kā tikai sevišķās tiesāšanas kārtībā pierādīt mantojuma pieņemšanas faktu, ja nav notikusi pieteikšanās uz mantojumu.

Atsaucoties uz Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta Augstākās tiesas Judikatūras nodaļas Tiesu prakses vispārinājumu strīdos par mantojuma tiesībām norādīts, ka, ja mantinieks miris pēc tam, kad viņam jau bija iestājies mantojuma pieņemšanas termiņš no mantojuma atstājēja, tad šī mantinieka nākošajiem mantiniekiem tiesības apstiprināties uz mantojuma atstājēja mantojumu pēc likuma, testamenta vai mantojuma līguma rodas tad, ja tiek konstatēts mantojuma pieņemšanas fakts, ka pirmais mantinieks dzīvs būdams ir pieņēmis mantojumu no mantojuma atstājēja.

Norādīts, ka šajā gadījumā ieinteresētā persona ir /pers. C/ mirušā brāļa /pers. J/ meita /pers. B/, jo arī viņa varētu pretendēt uz /pers. D/ atstāto mantojumu un attiecīgi uz /pers. C/ atstāto mantojumu.

Pieteikums pamatots ar Civillikuma 687., 688., 694.pantu, Civilprocesa likuma 1. un 23.pantu, 34.panta pirmās daļas 3.punktu, 40.panta pirmo daļu, 111.pantu, 251.panta pirmās daļas 6.punktu, 253. un 254.pantu, 288.panta pirmo un trešo daļu, 289., 290. un 291.pantu.

Pieteicēja lūdz tiesu konstatēt juridisko faktu, ka /pers. E/, miris /miršanas datums/, dzīvs būdams ir pieņēmis un valdījis /pers. F/, mirusi /miršanas datums/, atstāto mantojumu – nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, Staburaga pagastā, Jaunjelgavas novadā; konstatēt juridisku faktu, ka /pers. D/, mirusi /miršanas datums/, dzīva būdama ir pieņēmusi un valdījusi /pers. E/, miruša /miršanas datums/, atstāto mantojumu – nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, Staburaga pagastā, Jaunjelgavas novadā; konstatēt faktu, ka /pers. C/, mirusi /miršanas datums/, dzīva būdama ir pieņēmusi un valdījusi /pers. D/, mirušas /miršanas datums/, atstāto mantojumu – nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, Staburaga pagastā, Jaunjelgavas novadā.

Norādīts, ka juridiska fakta konstatēšana nepieciešama /pers. C/ mantojuma lietā, ko pēc /pers. A/ iesnieguma ved Zemgales apgabaltiesas zvērināta notāre Sandra Logina.

[2] 2018.gada 10.jūlijā tiesā saņemts ieinteresētās personas /pers. B/ iesniegums civillietā Nr.C73312218, kurā norādīts, ka izvērtējot /pers. A/ (tā iesniegumā) Zemgales rajona tiesai iesniegto pieteikumu, ieinteresētā persona uzskata pieteikumu par pamatotu, kā arī lūdz izskatīt pieteikumu bez ieinteresētās personas klātbūtnes tiesas sēdē *(lietas 34.lapa)*.

[3] 2019. gada 22. februārī saņemts ieinteresētās personas /pers. B/ iesniegums civillietā Nr.C73312218, kurā analoģiski iepriekš tiesā iesniegtajam iesniegumam norādīts, ka izvērtējot /pers. A/ (tā iesniegumā) Zemgales rajona tiesai iesniegto pieteikumu, ieinteresētā persona uzskata pieteikumu par pamatotu, kā arī lūdz izskatīt pieteikumu bez ieinteresētās personas klātbūtnes tiesas sēdē *(lietas 43.lapa)*.

[4] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumu un papildus paskaidroja, ka īpašums /Nosaukums A/ kādreiz piederēja /pers. F/, pirms tam - viņas tēvam. Īpašumā dzīvojusi /pers. F/, pieteicēja vecmamma /pers. D/ un vectēvs /pers. E/. Otrā pasaules kara laikā vecmamma bijusi izsūtīta uz Vāciju, pēc tam atgriezusies dzīvesvietā Sebežā, kur mājas bijušas nopostītas, līdz ar to, iebraukusi Latvijā. Vecmamma iepazinusies ar vectēvu un pārgājusi dzīvot pie /pers. F/, kur dzīvojusi līdz 1974. gadam, ko apliecina izziņa. Pieteicējs paskaidroja, ka /Nosaukums A/ dzīvojusi arī pieteicēja mamma un arī pieteicējs. Viņa vecvecākiem bijuši četri bērni – /pers.C/, /vārds/, /vārds/ un /pers.J/, pieteicēja mamma esot /pers.C/ un tēva neesot. Pieteicējs piedzimis 1971. gadā un dzīvojis /Nosaukums A/ kopā ar vecmammu un mammu līdz 1973. vai 1974. gadam, kad ģimene pārcēlusies uz Stučku. Pieļauj, ka tas bijis saistīts ar to, ka Stučkā bijis darbs. Pieteicējs norādīja, ka visu mūžu dzīvojis Aizkrauklē un arī vecvecāki līdz nāvei dzīvojuši Aizkrauklē. Pieteicēja mamma 1973. vai 1974. gadā aizbraukusi uz Uzbekiju, jo, kā sapratis, meklējusi labāku dzīvi. Pieteicējs palicis kopā ar vecvecākiem Aizkrauklē, vectēvs nomiris 1987. gadā, vecmamma - 1996. gadā vai 1995. gadā. Norādīja, ka mamma bija atbraukusi uz Latviju divas reizes - uz vectēva bērēm un vienu reizi ciemos.

Pieteicējs paskaidroja, ka 1992. gadā no Staburaga ciema padomes saņēmuši testamentu, līdz 1992. gadam neko par /Nosaukums A/ neesot zinājuši. 1993. gadā mēģinājuši no vectēva pārrakstīt īpašumu vecmammai. Bet tajā laikā īpašumā meža bijis maz, līdz ar to, "nekustinājuši" to lietu. Sākušās naudas problēmas, vēlreiz mēģinājis īpašumu nokārtot pēc vecmammas nāves, bet viss apstājies naudas trūkuma dēļ.

Pieteicējs norādīja, ka Staburagā dzīvojis vecmammas brālis, braukuši pie viņa ciemos garām /Nosaukums A/. Zinājis, ka /Nosaukums A/ kāds dzīvo, ka īpašumu apkopj. Tie bijuši cilvēki, kuriem šajā īpašumā dzīves vietu ierādījis pagasts. Viņa vecvecāki un māte šajā īpašumā kopš pārcelšanās uz Stučku nav veikuši nekādu darbību, viņiem tur nav bijusi saimniecība.

Kad uzzinājuši par testamentu, faktiski neko nedarījuši, tikai kārtojuši dokumentus. Kad nomiruši vecvecāki un māte, pieteicējs personīgi tajā īpašumā neko nedarījis. Dokumentu līmenī mēģinājis ko kārtot. Uzzinājis, ka ciema padome māju izmantojot kā pašvaldības īpašumu un izīrē cilvēkiem, kas paši maksā rēķinus. Kad kārtojis dokumentus, centies atrast mājas dokumentus, taču to neesot. Pēdējā ģimene, kas īpašumā dzīvojusi, esot pārvākusies citur. Šobrīd māja esot tukša, neviens tur nedzīvojot, arī pieteicējs neesot mēģinājis rīkoties vai maksāt rēķinus.

[5] Uz tiesas sēdi ieinteresētā persona lietā /pers. B/ nav ieradusies. 2019. gada 22. februārī tiesā saņemts ieinteresētās personas /pers. B/ iesniegums civillietā Nr.C73312218 ar lūgumu izskatīt pieteikumu bez ieinteresētās personas klātbūtnes tiesas sēdē *(lietas 43.lapa)*.

[6] Ņemot vērā, ka ieinteresētajai personai par tiesas sēdi paziņots Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā, to, ka ieinteresētā persona lietā /pers. B/ ir sniegusi rakstveida paskaidrojumus par pieteikumu, un to, ka nepastāv Civilprocesa likuma 209. un 210. pantā noteiktie pamati lietas izskatīšanas atlikšanai, tiesa atzīst par iespējamu lietu izskatīt bez ieinteresētās personas piedalīšanās tiesas sēdē.

Motīvu daļa

[7] Noklausījusies pieteicēja paskaidrojumus, novērtējusi lietas materiālus, tiesa atzīst, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[8] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 251.panta pirmās daļas 6.punktu, sevišķās tiesāšanās kārtībā tiesa izskata lietas par tādu faktu konstatēšanu, kuriem ir juridiska nozīme.

Kārtība, kādā izskatāmas lietas par juridisku faktu konstatēšanu reglamentēta Civilprocesa likuma B daļas Sestās sadaļas 37.nodaļā.

Savukārt, Civilprocesa likuma 288.panta pirmajā daļā noteikts, ka tiesa izskata lietas par tādu faktu konstatēšanu, no kuriem atkarīga fizisko un juridisko personu mantisko un nemantisko tiesību rašanās, grozīšanās vai izbeigšanās.

Civilprocesa likuma 288.panta trešā daļa noteic, ka tiesa konstatē arī citus faktus, kuriem ir juridiska nozīme, ja spēkā esošie normatīvie akti neparedz citādu kārtību to konstatēšanai.

Savukārt, Civilprocesa likuma 289.pants noteic, ka tiesa konstatē juridiskos faktus tikai tad, ja iesniedzējam nav iespējams citādā kārtībā saņemt attiecīgos dokumentus, kas apstiprina šos faktus, vai ja šie dokumenti nozaudēti, nozagti vai iznīcināti un zudusi iespēja tos atjaunot.

[8.1] /pers. A/ (turpmāk - pieteicējs) cēlis prasību tiesā par vairāku juridisku faktu konstatēšanu, un proti, lūdzis konstatēt šādus faktus: ka /pers. E/, dzīvs būdams, ir pieņēmis un valdījis /pers. F/ atstāto mantojumu – nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, Staburaga pagastā, Jaunjelgavas novadā; ka /pers. D/, dzīva būdama, ir pieņēmusi un valdījusi /pers. E/ atstāto mantojumu – nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, Staburaga pagastā, Jaunjelgavas novadā; ka /pers. C/, dzīva būdama, ir pieņēmusi un valdījusi /pers. D/ atstāto mantojumu – nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, Staburaga pagastā, Jaunjelgavas novadā.

No pieteikumā un paskaidrojumos tiesas sēdē norādītā secināms, ka juridiska fakta konstatēšana nepieciešama /pers. C/ mantojuma lietā, ko pēc /pers. A/ iesnieguma ved Zemgales apgabaltiesas zvērināta notāre Sandra Logina *(lietas 7., 36., 39.-40.lapa)*.

Tiesa atzīst, ka pieteicējs pamatoti iesniedzis pieteikumu tiesā, ievērojot Civilprocesa likuma 1.panta un likuma B daļas Sestās sadaļas 37.nodaļas nosacījumus, kā arī Civillikuma mantojuma tiesību daļas nosacījumus.

[8.2] Civilprocesa likuma 92.pants noteic, ka pierādījumi ir ziņas, uz kuru pamata tiesa nosaka tādu faktu esamību vai neesamību, kuriem ir nozīme lietas izspriešanā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 97.panta pirmajā daļā noteikto, tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.

[8.3] Lietai ir pievienoti un nav apstrīdēti turpmāk norādītie dokumenti.

[8.3.1] Atbilstoši 1993. gada 2. novembra Latvijas valsts vēstures arhīva izziņai Nr.T-334 par nekustamā īpašuma piederību norādīts, ka Jēkabpils apriņķa zemesgrāmatu 2790.nodalījumā ierakstīts nekustams īpašums /nosaukums/atdalīts no Piksteres muižas. Atrašanās vieta – Jēkabpils apriņķī, Sunākstes pagastā, sastāvā - 48,12 desetīnas. Norādīts, ka uz Jelgavas apgabaltiesas 1933. gada 6. jūlija nolēmuma pamata īpašuma tiesības uz mirušā /pers. G/ atstāto mantojumu apstiprinātas viņa meitai /pers. F/, dzimušai 1889. gadā Sunākstes pagastā. Ieraksts zemesgrāmatā izdarīts 1938. gada 9. jūlijā.

Bez tam, izziņā norādīts, ka pamatojoties uz „Likuma par lauku nekustamu īpašumu nosaukumu pārdēvēšanu", Iekšlietu ministrs ar savu 1938. gada 28. novembra lēmumu Nr.7526 apstiprinājis Sunākstes pagastā esošā nekustamā īpašuma /nosaukums/ pārdēvēšanu, dodot tam nosaukumu /Nosaukums A/. Ieraksts izdarīts 1938. gada 29. decembrī. Norādīts, ka vēlāku ierakstu zemesgrāmatu lietā nav *(lietas 15.lapa).*

[8.3.2] No lietas materiāliem pievienotā 1970. gada 4. jūnija /pers. F/ meitas, dzimušas /datums/, sastādītā testamenta redzams, ka testatore savas dzīvojamās mājas, kas atrodas Stučkas rajona Staburaga ciema /Nosaukums A/ un saimniecības ēkas novēlējusi /pers. E/ dēlam, kas dzīvo Staburaga ciema /Nosaukums A/, un ar šo testamentu iecēlusi par mājas /Nosaukums A/ mantinieku pēc viņas nāves. Testaments notariāli apstiprināts Staburaga darbaļaužu padomes izpildu komitejā ar notariālo darbību grāmatas ieraksta reģistru Nr.9 *(lietas 16.lapa).*

[8.3.3] No lietas materiāliem pievienotās /pers. F/ (tā apliecībā) miršanas apliecības, kas atkārtoti izdota 1994. gada 20. janvārī Aizkraukles pilsētas Dzimtsarakstu nodaļā, redzams, ka viņa mirusi /miršanas datums/un miršana reģistrēta Staburaga ciema DDP izpildu komitejā ar ieraksta Nr.1 *(lietas 12.lapa).*

[8.3.4] Aizkraukles rajona Staburaga pagasta Tautas deputātu padomes izpildkomitejas sekretāre 1992. gada 13. janvāra izziņā Nr.09.-29 par testamenta spēkā esamību apliecinājusi, ka 1970. gada 7. jūnijā ar Nr.9 sastādītais testaments ir spēkā un nav atcelts. Izziņa izdota iesniegšanai Notariāta kantorī *(lietas 18.lapa).*

Kā arī, sekretāre, 1992. gada 13. janvārī apliecinot, ka dzīvojamajai mājai /Nosaukums A/ atradušies mantinieki, lūgusi atjaunot mantojuma tiesības /pers. D/ meitai uz mājām /Nosaukums A/, kur izziņa Nr.11.-29 sagatavota iesniegšanai notariāta kantorī *(lietas 21.lapa).*

Aizkraukles rajona Staburaga pagasta Tautas deputātu padomes izpildkomiteja 1992. gada 13. janvāra izziņā Nr.10.-29 par mirušās pēdējo dzīvesvietu apliecinājusi, ka mirušās /pers. F/ pēdējā dzīvesvieta bija Staburaga pagasta /Nosaukums A/ *(lietas 14.lapa).*

Savukārt, 1994. gada 3. maija izziņā Nr.32.-29 par dzīvojamās mājas /Nosaukums A/ piederību Staburaga pagasta Tautas deputātu padomes valde apliecinājusi, ka dzīvojamā māja /Nosaukums A/ piederēja mirušajai /pers. F/ pēc sava tēva – /pers.G/ nāves, kā nākošai un pēdējai kolhoznieku sētas loceklei. Norādīts, ka izziņa izdota iesniegšanai rajona tiesā *(lietas 13.lapa).*

Līdz ar to secināms, ka mantojuma atstājēja un testatore bija pēdējā kolhoznieku sētas iedzīvotāja, kuras īpašumā bija nekustamais īpašums – mājas /Nosaukums A/ Staburaga pagastā.

Tiesību doktrīnā norādīts, ka mantojot bijušās kolhoznieku sētas mantu, mantojuma jautājums risināms

pēc Latvijas Republikas Civilkodeksa

normām, ja tas atklājies līdz 1991. gada 31. augustam ieskaitot vai ja tas bijis sadalīts pirms 1992. gada 1. septembra pēc pēdējā sētas locekļa nāves *(sk. Z.Gencs. Mantošana. Zinātniski praktisks komentārs. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2002, 41.lpp., atsauce uz 1995.gada 27.marta LR Augstākās tiesas Plēnuma lēmums Nr.1 Par likumu piemērošanu mantojuma lietās 54., 55. un 56.punktu, 7.lpp.).*

[9] No pieteikumā norādītā un lietas materiāliem secināms, ka pieteicējs kā /pers. C/ pilnvarnieks 2013. gada 23. aprīlī vērsies pie zvērinātas notāres Sandras Loginas ar iesniegumu par mantojuma pieņemšanu un apstiprināšanu mantojuma tiesībās, atkārtoti pie notāres vērsies 2017. gada 11. oktobrī jau pēc /pers. C/ nāves *(lietas 4., 9.-10., 11.lapa).*

Izvērtējot iesniegtos dokumentus, notāre secinājusi, ka /pers. E/ pēc /pers. F/ nāves, ne /pers. D/ pēc /pers. E/ nāves nebija kārtojuši mantojuma lietu.

[10] Saskaņā ar Civillikuma 687.pantā noteikto, lai iegūtu mantojumu, kā likumiskiem, tā arī testamentāriem un līgumiskiem mantiniekiem jāpiedzīvo tā atklāšanās (655.p.) un reizē ar to aicinājums mantot (389.p.1.d.), bet ar zināmu nosacījumu ieceltam mantiniekam jāpiedzīvo šā nosacījuma iestāšanās.

Civillikuma 655.pants noteic, ka mantojums atklājas ar mantojuma atstājēja nāvi vai ar viņa izsludināšanu par mirušu ar tiesas lēmumu (377.p.). Mantojuma atstājēja nāve jāpierāda mantojuma pieprasītājam.

Civillikuma 688.pants noteic, ka ar aicinājumu mantot nodibinās vienīgi iespēja kļūt par mantinieku. Mantojuma iegūšanai vēl vajadzīgs, lai aicinātais izteiktu savu gribu pieņemt viņam piekritušo mantojumu.

Civillikuma 693.pants nosaka, ja mantojuma pieņemšanai mantojuma atstājējs noteicis zināmu termiņu, tad ieceltam mantiniekam tas jāievēro. Ja tāds termiņš nav noteikts, bet mantinieki ir uzaicināti, tad mantot aicinātam sava griba par mantojuma pieņemšanu jāizteic līdz uzaicinājumā noliktam termiņam. Ja uzaicinājuma nav bijis, tad mantiniekam jāizsaka sava griba pieņemt mantojumu gada laikā, skaitot šo termiņu no mantojuma atklāšanās dienas (..).

Civillikuma 694.pants nosaka, ja tajā laikā, kad aicina mantot, mantojums atrodas aicinātā faktiskā valdījumā (692.p.2.d.) vai ja šādu valdījumu viņš iegūst vēlāk, un ja viņš līdz augšā norādīto termiņu (693.p.) notecējumam nedod par mantojuma pieņemšanu noteiktu atsauksmi, tad atzīstams, ka viņš to pieņēmis (..).

[10.1] Pieteicējs lūdzis tiesu konstatēt, ka /pers. E/, miris /miršanas datums/*(lietas 17.lapa)*, dzīvs būdams, ir pieņēmis /pers. F/ atstāto mantojumu – mājas /Nosaukums A/.

Ar lietas materiāliem pierādīts, ka /pers. F/ mirusi /miršanas datums/, kad atklājies mantojums un reizē ar to arī aicinājums mantot.

Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta „Tiesu prakses vispārinājumā strīdos par mantojuma tiesībām" norādīts, ja mantojums atklājies pirms 1992. gada 1. septembra, tad izskatot pieteikumus par apstiprināšanos mantojuma tiesībās, mantinieku loks nosakāms saskaņā ar tajā laikā spēkā esošajām Latvijas Civilkodeksa normām (Civilkodeksa 555.pants). mantojuma pieņemšanas fakts konstatējams šādos gadījumos saskaņā ar Latvijas Civilkodeksa 569.panta trešajā daļā norādīto 6 mēnešu termiņu. Ja mantojuma masā ir nekustamais īpašums, kas nacionalizēts vai citādi prettiesiski atsavināts, tad īpašuma tiesību atjaunošana bijušā īpašnieka mantiniekiem notiek saskaņā ar atjaunotā 1937. gada Civillikuma normām, kas ir spēkā no 1992. gada 1. septembra *(sk. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments, Augstākās tiesas Judikatūras nodaļa „Tiesu prakses vispārinājums strīdos par mantojuma tiesībām", 2007.gada oktobris, 23.lpp.).*

No pieteikumā norādītā secināms, ka /pers. E/ kopš /pers. F/ miršanas bija faktiski pieņēmis no viņas nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, valdīja to, apsaimniekoja, dzīvoja tajā.

Pieteicējs atsaucies uz Jēkabpils zonālā valsts arhīva 2016. gada 25. augusta izziņā norādīto.

Atbilstoši 2016. gada 25. augusta Latvijas Nacionālā arhīva Jēkabpils zonālā valsts arhīva izziņā Nr.LV_LNA_JEZVA-6.2.4./14211 par kolhoznieku sētu, ēkām un ģimenes sastāvu norādītajam par personīgo kontu Nr.97, redzams, ka (..) saimniecības uzskaites kartītēs ir ziņas, ka no 1972. gada līdz 1976. gadam kolhoznieku sētā /Nosaukums A/ ir bijusi reģistrēta /pers. F/ meita, dzimusi 1889. gadā, kas ir ģimenes galva un viņas personīgā

īpašumā atradusies dzīvojamā māja, kūts un pirts.

Savukārt, izziņā par personīgo kontu Nr.98 norādīts, ka (..) saimniecības uzskaites kartītēs ir ziņas, ka no 1972. gada līdz 1976. gadam kolhoznieku sētā /Nosaukums A/ ir bijuši reģistrēti: /pers. E/, /pers. D/, /pers. S/, /pers. C/, /pers. T/, /pers. A/, /pers. J/, kur ģimene dzīvojusi īrētā dzīvoklī.

Par personīgo kontu Nr.98 norādīts, ka tas 1972. gada 2. novembrī slēgts, jo ģimene izbraukusi uz Stučkas (tagad - Aizkraukle) pilsētu *(lietas 11.lapa).*

Bez tam, no Valsts zemes dienesta Zemgales reģionālās nodaļas 2013. gada 3. maija izziņas Nr.10-02/242562-1/1 redzams, ka nekustamais īpašums /Nosaukums A/, kas atrodas Staburaga pagastā, Jaunjelgavas novadā, sastāv no dzīvojamās mājas ar kadastra Nr./numurs A/, īpašumā nav funkcionāli saistīto būvju un nav zemes. Izziņā kā nekustamā īpašuma tiesiskais valdītājs norādīta /pers. F/, ar piezīmi – mirusi *(lietas 23.-24.lapa).*

Līdz ar to, tiesa secina, ka pieteicēja lūgums atzīt par konstatētu juridisko faktu, ka /pers.E/, miris /miršanas datums/, dzīvs būdams, ir pieņēmis /pers. F/ atstāto mantojumu – mājas /Nosaukums A/ nav pamatots un ir noraidāms.

Bez tam, no pieteicēja paskaidrojumiem tiesas sēdē secināms, ka pieteicējs piedzimis 1971. gadā un kopā ar vecmammu un mammu dzīvojis /Nosaukums A/ līdz 1973. vai 1974. gadam, kad ģimene pārcēlusies uz Stučku, kur vectēvs nomiris 1987. gadā, vecmamma - 1996. gadā.

[10.2] Pieteicējs lūdzis tiesu konstatēt, ka /pers. D/ kā /pers. E/ sieva, mirusi /miršanas datums/*(lietas 19., 20.lapa)*, dzīva būdama ir pieņēmusi /pers. E/ atstāto mantojumu – mājas /Nosaukums A/.

Tāpat pieteicējs lūdzis tiesu konstatēt, ka /pers. C/ kā /pers. D/ meita, mirusi /miršanas datums/Uzbekistānā *(lietas 29., 25.-28.lapa)*, dzīva būdama ir pieņēmusi /pers. D/ atstāto mantojumu – mājas /Nosaukums A/.

Ja mantinieks miris pēc tam, kad viņam jau bija iestājies mantojuma pieņemšanas termiņš no mantojuma atstājēja (Civillikuma 693.pants), tad šī mantinieka nākošajiem mantiniekiem tiesības apstiprināties uz mantojuma atstājēja mantojumu pēc likuma, testamenta vai mantojuma līguma rodas tad, ja tiek konstatēts mantojuma pieņemšanas fakts, ka pirmais mantinieks dzīvs būdams ir pieņēmis mantojumu no mantojuma atstājēja *(sk. Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments, Augstākās tiesas Judikatūras nodaļa ,,Tiesu prakses vispārinājums strīdos par mantojuma tiesībām", 2007.gada oktobris, 23.lpp.).*

Ievērojot to, ka pieteicēja lūgums konstatēt faktu, ka /pers. E/, dzīvs būdams, ir pieņēmis /pers. F/ atstāto mantojumu – mājas /Nosaukums A/ nav pamatots un ir noraidāms, tiesa secina, ka ir noraidāmi arī lūgumi par faktu konstatēšanu, ka /pers. D/ kā /pers. E/ sieva, dzīva būdama, ir pieņēmusi /pers. E/ atstāto mantojumu – mājas /Nosaukums A/, un /pers. C/ kā /pers. D/ meita, dzīva būdama ir pieņēmusi /pers. D/ atstāto mantojumu – mājas /Nosaukums A/.

No pieteikumā un paskaidrojumos tiesas sēdē norādītā secināms, ka pieteicējs kopā ar vecvecākiem dzīvojis Aizkrauklē līdz viņu nāves brīdim, savukārt, pieteicēja māte 1973.-1974. gadā aizbraukusi uz Uzbekiju un Latvijā bijusi divas reizes: uz tēva bērēm un vienu reizi –ciemos.

[10.3] Pieteicējs vairākkārt atsaucies uz Civillikuma 691., 693. un 694.pantu.

Civillikuma 691.pants noteic, ka gribu pieņemt mantojumu var izsacīt vai nu noteikti, mutiski vai rakstiski, vai arī klusējot, ar tādu darbību, kuru attiecīgos apstākļos var iztulkot vienīgi tā, ka zināma persona atzīst sevi par mantinieku.

Tiesību doktrīnā atzīts, ka (..) darbībai, kas uzskatāma par klusējot izdarītu gribas izteikumu, jābūt tādai, lai no tās varētu droši secināt šādas darbības esamību (Civillikuma 1428.panta trešā daļa). Darbības bez vārdiem, pēc kurām var spriest par gribas izpaudumu, sauc par konkludentām darbībām *(Z.Gencs. Civillikuma komentāri. Otrā daļa. Mantojuma tiesības (655.-840.pants). –Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2012, 112.lpp.).*

Tiesa atzīst, ka ar lietas materiāliem dokumentāli nav pierādīts mantojuma pieņemšanas fakts.

Savukārt, no pieteikumā norādītā un paskaidrojumos tiesas sēdē paustā nav secināms, ka mantinieki ar konkludentām darbībām ir izteikuši savu gribu pieņemt mantojumu – nekustamo īpašumu /Nosaukums A/, kas atrodas Staburaga pagastā, Jaunjelgavas novadā.

Pieteicējs norādījis, ka šajā lietā aicinātā ieinteresētā persona /pers. B/ var apliecināt faktus, ka pēc /pers. E/ nāves /pers. D/ pieņēma nekustamo īpašumu valdījumā un lietojumā, kaut gan pastāvīgi šajā īpašumā nedzīvoja, taču tajā pavadīja vasaras kopā ar bērniem. Ieinteresētā persona uz tiesas sēdēm neieradās un neiesniedza pierādījumus par minētajiem faktiem.

Pieteikumā norādītais, ka ģimene vasaras kopā ar bērniem pavadījusi nekustamajā īpašumā /Nosaukums A/ ir pretrunā ar pieteicēja tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem, no kuriem zināms, ka ne pieteicēja vecvecāki /pers. E/ un /pers. D/, ne viņu meita, pieteicēja māte, /pers. C/ pēc /pers. F/ nāves minētajā īpašumā nav dzīvojuši, vai uzturējušies vasarā, kā tas norādīts pieteikumā. Pieteicējs norādījis, ka dažas reizes bijuši šajā īpašumā, braucot apciemot radinieku. Šajā īpašumā viņi nav veikuši nekādu saimniecisko darbību, viņiem tur nav bijis ne piemājas dārzs, ne mājdzīvnieki. Par šo īpašumu nav veikti nekādi maksājumi.

Apstāklis, kas rada tiesības uz mantojumu, ir mantojuma pieņemšanas fakts, un likums neparedz citādu kārtību, kā tikai sevišķās tiesāšanas kārtībā pierādīt mantojuma pieņemšanas faktu, ja nav notikusi pieteikšanās uz mantojumu.

Līdz ar to, pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 251.panta 6.punktu, 288.panta pirmo daļu, 289.pantu, 292.pantu tiesa

nolēma

/pers. A/, personas kods /personas kods/, pieteikumu par juridiska fakta konstatēšanu noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt Zemgales apgabaltiesā 20 (divdesmit) dienu laikā no sprieduma pieejamības dienas tiesas kancelejā – 2019. gada 12. marta, apelācijas sūdzību iesniedzot Zemgales rajona tiesā.

Tiesnese S.Daukšte